

Ю. Ф. ПРАДІД

м. Сімферополь, Україна
Електронна пошта: pradid1@rambler.ru
<https://orcid.org/0000-0002-5842-9227>

НЕОЛОГІЗМ *ЗОРЕЦВІТ*: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІСТЬ

Пропонована стаття присвячена дослідженню неологізму *зорецвіт*, який, на нашу думку, з'явився у другій половині 30-х років ХХ ст. Очевидно, вперше його використав Освальд-Екхарт Фрідріхович Бургардт (літературний псевдонім Юрій Клен), український поет і перекладач, літературознавець, репресований під час Другої світової війни.

Через тридцять років, у 1965 р., з'явилася поетична збірка «Зорецвіт» Данила Бакуменка. У 1980 р. київська фірма «Мелодія» розтиражувала платівку «Криниця моя жива», на якій записана пісня на слова Михайла Ткача «Летять лелеки в *зорецвіт*». Дещо пізніше, у 1986 р., у видавництві «Дніпро» побачило світ шеститомне видання творів Вільяма Шекспіра, до шостого тому якого ввійшли і його сонети в перекладі Дмитра Павличка, де в 21 сонеті вжито неологізм *зорецвіт*.

Лише в кінці ХХ ст. неологізм *зорецвіт* почав усе частіше вживатися в українській мові, особливо в різноманітних назвах. Значного поширення він набув тільки в 20-ті роки ХХІ ст., причому в усіх регіонах України. Однак ні в «Словнику української мови» в одинадцяти томах, ні в двадцятитомному «Словнику української мови» слово *зорецвіт* не фіксується. Уперше воно з'явилося лише в новітньому онлайн-овому «Вільному тлумачному словнику».

Ключові слова: український неологізм, поетична мова, Юрій Клен, *зорецвіт*.

Учені не раз зазначали, що потужний образотворчий потенціал мають космоніми (див., наприклад, праці: [Войтович; Данилюк; Жайворонок; Ковалевська та ін.]), серед яких чільне місце займають номінації з компонентом *зоре-*. Слід наголосити й на тому, що такі номінації були об'єктом принагідного аналізу в українському мовознавстві, насамперед у комплексних дослідженнях словотворчої практики українських письменників (див., наприклад, праці: [Адах; Гаврилюк, Оздемір; Вокальчук; Кирилюк та ін.]), однак неологізм *зорецвіт*, історія його входження в сучасну українську мову в ХХ ст., розширення його сфери використання, територіальна поширеність у ХХІ ст. ще не вивчалися.

Перша частина неологізму *зорецвіт зоре-* відповідає слову *зоря*, у якому найповніші словники української мови (СУМ-11, Т. 3 : 576; СУМ-20, Т. 6 : 991) виділяють 5–8 значень, одне з яких таке: 'Самосвітне небесне тіло, що являє собою скупчення розжарених газів'. Що ж до слова *зоре-*, то воно зафіксоване і в СУМ-11, і в СУМ-20. До нього в обох словниках подаються

- Ukrainian].
- TB Trio bandurystok. Letiat leleky v zoretsvit. (1980). M. Holenko, T. Hrytsenko, N. Pysarenko (Perfs.). Kyiv: Vydavnytstvo «Melodiia». [MP3 vinyl rip]. URL: <https://toloka.to/t41224> (last accessed: 07.08.2020). [In Ukrainian].
- VilTS Vilnyi tлумachnyi slovnyk. URL: <http://sum.in.ua/f/> (last accessed: 01.01.2020). [In Ukrainian].
- VSh Shtynko V. (2017). Okrasa oseni — zoretsvit. Volyn. 08.11.2017. URL: <https://www.volyn.com.ua/news/89984-okrasa-oseni-zoretsvit> (last accessed: 13.12.2020). [In Ukrainian].
- YuK Klen Yu. (1991). Vybrane. Kyiv: Vydavnytstvo khudozhnoi literatury «Dnipro». [In Ukrainian].
- ZhZ Zhmerynski zoretsvity: Poezii. Almanakh. (2003). O. Boichuk (Ed.). Zhmerynka. [In Ukrainian].

Yu. F. PRADID

Simferopol, Ukraine

E-mail: pradid1@rambler.ru

<https://orcid.org/0000-0002-5842-9227>

THE NEOLOGISM ZORETSVIT: HISTORY AND MODERNITY

The proposed article is dedicated to the study of the neologism *zoretsvit*, which, in our opinion, appeared in the second half of the 1930s. It may have been first used by Oswald-Eckhart Friedrichovych Burghardt (literary pseudonym Yuri Klen), a Ukrainian poet, translator and literary critic who fell victim to political repressions during World War II.

Thirty years later, in 1965, Danylo Bakumenko's poetry collection *Zoretsvit* appeared. In 1980, the Kyiv sound-recording firm Melodiya made the disk *My Live Well* that included a song with lyrics by Mikhail Tkach, Storks Flying in *Zoretsvit*. Somewhat later, in 1986, the Dnipro publishing house published the collected works by William Shakespeare in six volumes, with the sixth volume including Shakespeare's sonnets translated by Dmytro Pavlychko. The neologism *zoretsvit* is used in Sonnet 21.

It was not until the end of the 20th century that the neologism *zoretsvit* began to be increasingly used in the Ukrainian language, especially in various names. It became really widespread in the 2020s in all Ukraine's regions. Finally, it should be noted that the word *zoretsvit* can be found neither in the Dictionary of the Ukrainian Language in 11 volumes, nor in the Dictionary of the Ukrainian Language in 20 volumes. It first appeared only in the latest online Free Explanatory Dictionary.

Keywords: Ukrainian neologism, poetic language, Yuri Klen, *zoretsvit*.

Дата надходження до редакції — 18.12.2020

Дата затвердження редакцією — 03.01.2021